

GAUTENG DEPARTMENT OF EDUCATION

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION

POSSIBLE ANSWERS FOR : TSHIVENDA LUAMBO LWA VHUVHILI
GIREIDI YŌ LINGANELAHO
(Bammbiri ya u Ranga)

KHETHEKANYO YA A

MBUDZISO YA 1

- 1.1
- 1.1.1 Vho vha vhe ha Edzisani. (2)
- 1.1.2 O vha o fulufhedzisa u da u mu dalela (2)
- 1.1.3 U isa phanda na u dzhenisa Edzisani tshikolo (2)
- 1.1.4 Ndi ngauri Edzisani o vha o no maliwa (2)
- 1.1.5 Hai
Vho amba zwauri vhanna kana vhakwasha vha Edzisani vha do da vha mu dzhia vha mu fhambanya na vho. (4)
- 1.1.6 Ndi tshelede ya mamalo. (2)
- 1.1.7
- 1.1.7.1 U fhura muthu
- 1.1.7.2 U dzhiela zwithu nthu 2x2 = (4)
- 1.1.8 Ndi muthu o malaho mudini. (2)
- 1.1.9 Makhulu. (2)
- 1.1.10 Ee kana Hai
Edzisani o vha o no maliwa fhedzi u kha di vha nwana wavho. Vho vha vha songo fanela u mu tamba ngauri o maliwa. Nwana naho o maliwa u kha di vha nwana wau. A wo ngo tea u hana u mu thusa. (5)
- 1.1.11 Mbilu ya rula – Muthu a takala.
U tamba zwanda – U bva zwithuni.
U oma thoho – U sa pfesesa. 3x2 = (6)
- [35]

KHETHEKANYO YA B

MBUDZISO YA 2

- 2.1 Tshivhandekano o buba nga matsheloni a dzhena lwendoni nga lori yawe. O vha o livha vhengeleni la ha Malazwivhindi. Lori yawe yo mbo di tshinyala a sa athu na u swika tshivhangani tsha Malimakule. Tshivhandekano o fhedza o edela henefho he lori ya tshinyala hone. O fhedza a tshi swika ha Malazwivhindi nga li tevhelaho.

[10]

Vulani Phanda

KHETHEKANYO YA C**MBUDZISO YA 3**

- 3.1 Gondo – Ndila – Ndila ye ra fara a si yone.
 Maine – Nanga – Nanga ya hone a l koni u alafha.
 Buba – Fhinduwa – Ho nga fhinduwa namusi.
 Thakha – Zwifuwo – A vha na zwifu
 Shevho – Mikumba – Ho ngo dzula kha muleumba 5x2 = (10)
- 3.2 Shumisani matanganyi a tevhelaho mafhungoni
- 3.2.1 arali. Ni do phasa arali na vhala.
 3.2.2 ngauri. Na ngo da tshikoloni ngauri u a lwala.
 3.2.3 Fhedzi. Ndo la vhuswa fhedzi a thongo fura.
 3.2.4 Naho Masindi o fhedza o swika naho o lenga.
 3.2.5 Neavhe. Ngavhe ndi zwi divhe ndi musi ndo hana.
 3.2.6 Tenda. Ni nga tuwa nae tenda na vhuya nae. 6x1 = (6)
- 3.1.2
- 3.1.2.1 Duvha li tou bva (2)
- 3.1.3 Mudana (2)
- [20]**

MBUDZISO YA 4

- 4.1.
- 4.1.1 4.1.1.1 Vhutali
 4.1.1.2 Tanzhe
 4.1.1.3 Oma 3x2 = (6)
- 4.1.2
- 4.1.2.1 Tala + O tala mufumakadzi wawe.
 Vha khou tala dele
 4.1.2.2 Mala + Mala anga a a vhavha.
 Ro sevha nga mala a kehuhu. (4)
- 4.1.3
- 4.1.3.1 Gole
 4.1.3.2 Likolomo
 4.1.3.3 Liduna
 4.1.3.4 Dukana
 4.1.3.5 Guni 5x1 = (5)
- [15]**

GUMOFULU: 80